

УДК 35.082.2 (124.5)

Отрешко В.*Кандидат педагогічних наук (м. Київ)*

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ

У статті визначаються орієнтири державної політики з питань формування світогляду громадян і позитивної громадської думки щодо здорового способу життя. Акцентується увага на нормативно-правовому забезпеченні, яке має бути відповідною основою політики задля формування здорового способу життя, а також створення відповідної матеріальної бази та організаційна підтримка. Важливим питанням є створення умов для організації спеціального моніторингу і вивчення проблем здоров'я. Звертається увага на сім'ю, яка має двосторонній вплив на молоду людину, та на освіту, засоби масової інформації, фізичну культуру.

Ключові слова: спосіб життя, здоров'я, здоровий спосіб життя.

Постановка проблеми. Динаміка стану і якості здоров'я населення України визначає комплексність заходів, спрямованих на формування здорового способу життя населення. Серед них – не тільки формування належної державної політики, але і створення сприятливого для громадян середовища існування, підвищення їх активності, профілактична робота служб охорони здоров'я тощо. Така політика має спиратися на поширення цінностей і моделей здорового способу життя через засоби масової інформації, систему освіти, фізичної культури і спорту.

Аналіз наукових досліджень і публікацій. Наявні негативні тенденції у динаміці показників стану і якості здоров'я населення України та їх вплив на засади здорового способу життя досліджували такі науковці як: О. Яременко, Р. Левін [1], М. Калина [2], О. Вакуленко [4], М. Лук'янченко [5], Э. Демиденко [6], О. Кириленко [7], О. Марків [8], Т. Семигіна [9], Л. Лаврова [12], В. Успенська [13], О. Федько [14], В. Григор'єв [15], З. Архангородский [16], Бондар А. [18] і багато інших.

Подальше поширення в українському суспільстві руйнівних для здоров'я практик актуалізують проблематику формування здорового способу життя та зумовлюють розробку і втілення системи заходів,

спрямованих на досягнення відповідної мети. Звідси випливає актуальність розгляду основних напрямів формування здорового способу життя в Україні як ресурсу посилення державотворчих процесів.

Метою статті є на основі аналізу досвіду європейських країн визначити орієнтири державної політики з питань формування здорового способу життя як ресурсу посилення державотворчих процесів.

Виклад основного матеріалу. При визначенні орієнтирів державної політики з питань формування здорового способу життя насамперед слід звернути увагу на необхідність вироблення комплексних заходів, спрямованих на досягнення мети. Оскільки вплив на здоров'я людей справляють практично всі явища і події суспільно-політичного та соціально-економічного життя, то, відповідно, й робота щодо збереження і зміцнення здоров'я може бути максимально ефективною, - зазначають О. Яременко та Р. Левін у своїй науковій праці «Ідеологія і основні принципи теорії формування здорового способу життя» [1].

Це можливо лише за умови спільних зусиль представників різних галузей культури, науки, виробництва, сфер законотворчості, управління, господарювання, регулювання, охорони прав і свобод населення. Тобто до активної участі у формуванні здорового способу життя повинні залучатися всі гілки державної влади, самоврядування, недержавні організації, суспільні інститути різного відомчого підпорядкування (наприклад, сім'я, школа, військо, засоби масової інформації тощо [1, с. 67].

Аналізуючи досвід європейських країн, М. Калина виокремлює декілька важливих характеристик сучасного європейського підходу формування здорового способу життя. Зокрема, мова йде про:

- мультисекторний підхід - вирішення питань, пов'язаних із здоровим способом життя, в рамках кількох напрямів державної політики;
- багатоінструментальність - застосування для досягнення цієї мети різних механізмів у комплексі, що відповідає складному характеру самих проблем, пов'язаних зі здоровим способом життя;
- оптимальний розподіл функцій і відповідальності між різними рівнями управління - має на меті досягнення максимальної ефективності усіх заходів;
- залучення до спільних зусиль щодо впровадження здорового способу життя представників приватного сектору та громадянського суспільства [2, с. 45].

Узагальнюючи світовий досвід українські фахівці пропонують розрізнити за напрямками діяльності п'ять великих груп (або комплексів)

заходів щодо формування здорового способу життя. Зокрема це: — формування сприятливої для здоров'я політики; — створення сприятливого середовища існування людей (природних і соціальних); — підвищення активності громад;

- розвиток персональних людських навичок;
- переорієнтація служб охорони здоров'я в бік профілактики [3].

Основою політики з формування здорового способу життя в першу чергу є відповідне нормативно-правове забезпечення. За висновками О. Вакулєнко, в Україні функціонує певна законодавча база щодо забезпечення здоров'я та здорового способу життя (Конституція України, Основи законодавства України про охорону здоров'я, Національна програма «Діти України», Національна програма патріотичного виховання громадян, формування здорового способу життя розвитку духовності та зміцнення моральних засад суспільства, Цільова комплексна програма «Фізичне виховання—здоров'я нації», Закон «Про загальну середню освіту» тощо), але очевидною є необхідність доопрацювання законодавчої бази з метою комплексного забезпечення діяльності всіх фахівців, які працюють у сфері впровадження здорового способу життя, у тому числі й соціально-педагогічної діяльності соціальних педагогів та соціальних працівників [4].

У свою чергу, за оцінками М. Лук'янченка, комплексний аналіз законодавчої бази України і порівняння її з положеннями відповідних документів міжнародного співтовариства свідчать про те, що законодавство України в цілому відповідає основним міжнародним стратегіям політики сприяння здоров'ю та здоровому способу життя. Проте, актуально залишається проблема забезпечення виконання вимог чинного законодавства щодо сприяння здоровому способу життя та охороні здоров'я з боку всіх суб'єктів суспільних відносин (органів державної влади, місцевого самоврядування, підприємств, громадських організацій тощо). Наявна нормативна база є недостатньо ефективною просто через невиконання діючих законів. Окремі ж положення законодавства України, які прямо або опосередковано стосуються регулювання проблем щодо формування здорового способу життя населення потребують доопрацювання. Головна мета такого вдосконалення полягає у врахуванні міжнародних підходів до даної проблеми та в розвитку правових основ охорони здоров'я, які на сьогодні ще не повною мірою відповідають потребам формування здорового способу життя [5, с. 76–77].

Не менш важливим напрямом формування здорового способу життя є створення належної матеріальної бази й організаційна підтримка з боку

ключових суб'єктів. Як відзначає Е. Демиденко, здоров'я, що є однією з найвищих людських цінностей, у техногенному суспільстві може підтримуватися разом із високою тривалістю життя лише за наявності добре організованої соціально-медичної й оздоровчої інфраструктури. Немало прикладів, коли оздоровчі програми, що проводяться, в окремих школах, садках і спортивно-фізкультурних групах істотно підвищували рівень стану імунної, ендокринної й інших систем, у 3–5 разів знижували захворюваність дітей у порівнянні з середньостатистичною для певного віку. Це ще раз говорить про те, що в умовах масових втрат природного здоров'я необхідні відповідні техніко-технологічні й організаційні заходи, спрямовані на підвищення стану здоров'я і тривалості життя людей [6, с. 192].

У цьому сенсі О. Кириленко вважає за необхідне прискорити в Україні створення умов для організації спеціального моніторингу з вивчення проблем здоров'я та здорового способу життя. Такий моніторинг не може бути прерогативою одного відомства — системи спорту та фізичного виховання або системи охорони здоров'я — він повинен мати характер міжвідомчої дослідної, інформаційно-аналітичної програми. У подібному моніторингу необхідно об'єднання зусиль фахівців із різних наукових сфер — превентивної медицини, валеології, соціології здоров'я, соціології спорту і фізичного виховання, педагогіки тощо. Підготовка і проведення таких досліджень можливі при розширенні їх фінансування й організаційної підтримки з боку держави [7, с. 414–415].

Основним фокусом зусиль при формуванні здорового способу життя має, в першу чергу, стати вплив на індивідуальну, групову та суспільну свідомість, формування відповідного світогляду й позитивної громадської думки щодо здорового способу життя, які, у свою чергу, стають фундаментом здоров'язберігаючих практик, зразків поведінки, індивідуальних і колективних дій з формування, збереження, зміцнення й відновлення здоров'я.

У своїй статті «Здоров'я людини як фундаментальна цінність культури», опублікованій у 27 випуску наукового вісника «Гілея» О. Марків обґрунтовує тезу, що формування прагнення до збереження і зміцнення свого здоров'я, стимулювання тривкої мотивації на здоровий спосіб життя, формування почуття відповідальності за своє здоров'я, ціннісне відношення до життя повинні базуватися на сучасному світогляді, найновітніших досягненнях науки та цілісному уявленні про людину, яка

живе за законами холізму, ієрархічності, системності й гармонійності, тобто за законами духовного розвитку [8, с. 180].

Що політика формування здорового способу життя повинна здійснюватися шляхом поширення наукових знань з питань охорони здоров'я, організації екологічного і фізичного виховання, здійснення заходів щодо профілактики шкідливих для здоров'я людини звичок, а також забезпечення соціальних умов, сприятливих для формування здорового способу життя переконана також Т. Семигіна [9, с. 640].

Формування здорового способу життя, з точки зору О. Вакуленко, є частиною загального процесу соціалізації особистості, що реалізується через низку соціально-педагогічних механізмів, до яких відносяться:

інституційний — процес взаємодії людини з інститутами суспільства та різними організаціями, реалізується через систему громадського виховання: школу, позашкільні навчально-виховні заклади, дитячі та юнацькі організації, засоби масової інформації тощо;

традиційний — засвоєння людиною норм, еталонів поведінки, поглядів, стереотипів, характерних для найближчого оточення: сім'ї, родичів, близьких людей;

стилізований — діє в межах певної субкультури;

міжособистісний — процес взаємодії людини з суб'єктивно значущими для неї особами [10].

Звідси витікає необхідність цілеспрямованого впливу на соціалізацію особистості, у першу чергу молодого покоління, через означені вище механізми. Тому розглянемо деякі з них детальніше.

Отже формування здорового способу життя починається з сімейного виховання, що, як уже зазначалося раніше, відноситься до традиційного способу соціалізації. Засвоєння норм громадської поведінки та вплив традиційного способу проходить, як правило, на підсвідомому рівні, за допомогою сприйняття домінуючих стереотипів поведінки. Сім'я, зокрема, відіграє особливу роль у формуванні уявлення та вироблення способу життя дітей і молоді, вносить корекцію у їхнє здоров'я. Аспектами впливу є також фізичний (фізичне здоров'я), розумовий розвиток дітей та підлітків (духовне здоров'я); емоційний, психологічний стан (психічне здоров'я); засвоєння соціальних норм; ціннісні орієнтації прийнятні в сім'ї (соціальне здоров'я). Відповідно, формування здорового способу життя є одним із важливих напрямів сімейного виховання.

Багато в чому формування здорового способу життя залежить від традиційної складової цього впливу: стилю життя сім'ї, способу орга-

нізації життя, характеру взаємостосунків між подружжям, участі обох батьків у вихованні, правильної організації вільного часу сім'ї, ставлення самих батьків до вживання алкоголю, паління, застосування наркотичних речовин. Таким чином, спосіб життя сім'ї в основному обумовлює і спосіб життя дітей [10].

Водночас треба враховувати й те, що сім'я має двосторонній вплив на спосіб життя молодшої людини. З одного боку, вона виступає як захисний чинник, що перешкоджає появі та розвитку шкідливих звичок, з другого — як особливий чинник, що стимулює розвиток шкідливих звичок у дітей [4].

До одного з найвпливовіших соціальних інститутів, відповідальних за формування здорового способу життя О. Марків відносить освіту. Так, з її точки зору, обов'язковим компонентом нової системи освіти мають бути знання про формування, збереження, зміцнення здоров'я, гігієнічне виховання населення. Цей компонент зробить можливим врахування принципово нових, валеологічних вимог до всього змісту освіти, формування валеологічної свідомості молоді, культури здоров'я, яка включає фізичні, психічні, духовні та соціальні складові [11, с. 73].

Л. Лаврова у своєму дисертаційному дослідженні також прийшла до висновку, що безпосередньою основою формування здорового способу життя в системі освіти є створення та реалізація неперервної валеологічної освіти в Україні [12].

Валеологічна освіта як самостійний компонент національної системи освіти повинна бути зорієнтована на створення компетенцій щодо формування, збереження і зміцнення здоров'я та вибору здорового способу життя, а також на створення здорових умов освітньої діяльності. Конкретним механізмом реалізації теоретичних положень і принципів валеологічної освіти мають бути здоров'єзберігаючі освітні технології. Сам процес здоров'єзбереження та здоров'єрозвитку в освіті може виступати у двох іпостасях:

- як основна мета освітнього процесу, коли мова йде про формування культури здоров'я та здорового способу життя в контексті самоактуалізації особистості;

- як необхідна умова організації освітнього процесу, що визначає його організаційно-технологічні характеристики виходячи із завдань збереження здоров'я його суб'єктів [12, с. 10].

У свою чергу, на необхідність орієнтації системи освіти на розвиток життєвих навичок через формування здоров'єзберігаючої компетентності як основи формування здорового способу життя звертає увагу

В. Успенська [13]. Вона вважає, що навчання учнів на засадах розвитку навичок—це підхід у формуванні чи підтримці здорового способу життя, його умов через розвиток знань, ставлень і особливих навичок з використанням різноманітного досвіду навчання, але при цьому до процесу організації навчання залучаються всі його учасники (через впровадження інтерактивних методик). Здоров'язберігаюча компетентність включає в себе знання, уміння, навички, життєвий досвід, цінності, інтереси, що самостійно реалізуються учнем і використовуються в певній життєвій ситуації [13, с. 297].

У справі поширення цінностей і моделей здорового способу життя значну роль відіграє їх пропаганда через засоби масової інформації. З раннього дитинства людина опиняється в інформаційному полі, вона не може жити без інформації, сприймаючи її через безліч каналів, і на основі її обробки формує свою поведінку. Засоби масової інформації створюють своєрідний інформаційний світ, у якому людина, зокрема молода, виробляє певний світогляд щодо життя—способу, стилю, типів поведінки тощо, хоча, як зазначалося, інформаційний простір має, здебільшого, несистематизований, а часом і суперечливий характер.

Як відзначає О. Федько, важливою галуззю у пропаганді здорового способу життя є засоби масової інформації (ЗМІ), які могли б провадити ідеологію здоров'я. Але ефективність такої діяльності можлива знову ж таки за умови, що вони враховуватимуть потреби суспільства, а не рекламодавців. Перехід ЗМІ на самоутримання призводить до публікування неконтрольованої реклами, яка часто суперечить ідеології здоров'я населення. Тому в цьому випадку найбільш впливовою має бути роль громадськості [14, с. 86].

Акцентує увагу на особливій ролі засобів масової інформації у формуванні та становленні особистості у процесі соціалізації молодого покоління також і О. Вакуленко. Засоби масової інформації він розглядає як особливий чинник впливу на формування способу життя молоді. Безпосереднім об'єктом дії інформаційних повідомлень є як окремих індивідів, так і велика група людей, що становлять аудиторію для того чи іншого конкретного засобу масової комунікації. Засоби масової інформації мають чималі можливості впливу на спосіб життя та здоров'я особистості як суто інформаційно, так і за допомогою практичних зразків такого стилю життя [10, с. 123–128].

Отже українські засоби масової інформації є сьогодні вагомим чинником впливу на свідомість людини. Проте нині в інформаційному просторі України відсутня потужна система узгоджених конструктивних

ідеологом, здатних консолідувати суспільство для подолання наявної кризи. Натомість він містить низку негативних тенденцій, які за умов подальшого розвитку можуть призвести до критичного ступеня деморалізації населення. Природно, такий стан речей суттєво перешкоджає ефективній реалізації стратегії інформованості з формування здорового способу життя. Йдеться не про відсутність окремих теле- і радіограм, друкованих матеріалів, соціальної реклами з проблем здоров'я (вони є і певною мірою виконують своє призначення), а про відсутність єдиної системи пріоритету формування здорового способу життя у ЗМІ, керованої на державному рівні і закріпленої законодавчо.

У ситуації сучасної соціально-психологічної нестабільності доцільніше, щоб засоби масової інформації взяли на себе місію вироблення національної ідеології, орієнтованої на оптимістичну перспективу. На думку багатьох фахівців (О. Яременко, О. Вакуленко, Л. Жаліло, Н. Комарова та ін.), одним із суттєвих компонентів такої ідеології може стати пропагування в ЗМІ ідеї згуртування народу України навколо цінностей здорового способу життя в усій їх різноманітності — фізичних, психічних, духовних, соціальних тощо [3].

Особливої уваги заслуговує такий чинник формування здорового способу життя як система фізичної культури і спорту. Незадовільний стан її функціонування здійснює суттєвий негативний вплив на стан здоров'я населення.

На думку В. Григор'єва, однією з найсуттєвіших умов існування здорового способу життя як такого і його подальшого розвитку є оптимальне функціонування базової його складової - інститутів фізичної культури і спорту. При цьому головний акцент робиться не на спорті у широкому розумінні, що охоплює власне змагальну діяльність і спеціальну підготовку до неї (спортивне тренування), а масовий спорт, або система спорту для всіх [15, с. 90].

Фізична культура є засобом активного повноцінного відпочинку людей, тому особливо важливе значення мають заняття фізичними вправами на лоні природи, що сприяє регуляції вегетативних функцій організму. Нині роль фізичної культури у формуванні здорового способу життя в першу чергу реалізується на основі принципу оздоровчої спрямованості, що передбачає фізичний розвиток підростаючого покоління та молоді, фізичне вдосконалення дорослого зайнятого населення, збереження доброї фізичної форми людей похилого віку, вважає З. Архангородский [16].

Для багатьох фізична культура стає формою самовираження. Адже в більшості видів спорту ми маємо справу не просто з проявами фізичної сили або витривалості, а з цілісним виявом людської особистості або сили колективу. У цьому сенсі спорт дає людині багатостороннє задоволення від прояву своїх сутнісних сил. Нарешті, заняття фізичною культурою та спортом це ефективний засіб зниження соціальної напруженості в суспільстві та профілактики асоціальної поведінки [16, с. 174].

Згідно з висновками О. Кириленко, серед основних причин пасивного ставлення до спорту основними є соціально-економічні чинники, що визначають рівень і якість життя населення України (дефіцит коштів, відсутність вільного часу, часті хвороби, незадовільний стан здоров'я). Разом із цим існує низка негативних чинників системи фізичного виховання та спорту, а також інших інститутів, що взаємодіють із цією системою. До таких чинників належать висока вартість послуг у спортивних закладах, недостатня їх кількість, низький рівень благоустрою та комфорту існуючих спортивних центрів, недостатній рівень розвитку індивідуальної культури здоров'я та фізичної культури. У свою чергу, до чинників, що сприяють спортивній активності людей відносяться високий рівень добробуту (доходів), розташування спортивних центрів майданчиків тощо неподалеку від місця проживання, спілкування, знання, досвід, що були отримані у процесі спортивних тренувань та участі в спортивних змаганнях у минулому [17, с. 182].

Особливого значення нині набуває рекреаційна робота з населенням у місцях масового відпочинку та за місцем проживання, де батьки разом із дітьми займаються фізичними вправами у вільний від роботи та навчання час, бо, як відомо, саме з родини починає формуватися звичка до активного та здорового способу життя. У цьому контексті головне завдання органів управління з фізичної культури і спорту, закладів культури, освіти й охорони здоров'я, спільно з громадськими організаціями провести необхідні заходи щодо перетворення парків культури і відпочинку та пляжів на центри фізкультурно-оздоровчої роботи для організації і проведення масових змагань, активного відпочинку і здорового дозвілля широких верств населення. Це, у свою чергу, потребує вирішення ряду матеріально-технічних питань, таких як: 1) організація агітаційно-пропагандистської й інформаційної роботи; 2) транспортне забезпечення; 3) створення мережі обслуговуючих установ: пунктів прокату спортивного інвентарю, пунктів харчування, човнових станцій; 4) будівництво спортивних споруд, бігових і лижних трас,

доріжок здоров'я, ігрових майданчиків і тому подібне, 5) забезпечення охорони громадського порядку на спортивних майданчиках; 6) забезпечення санітарного контролю і очищення території [18, с. 29–30].

Висновок. Утвердження здоров'я людини як гуманітарного пріоритету державотворення в першу чергу вимагає активізації зусиль різних суб'єктів державотворчого процесу у справі формування здорового способу життя. Здоров'я при цьому розуміється як відсутність психічних, фізичних дефектів, а також повне фізичне, душевне й соціальне благополуччя, розглядається у широкому сенсі, що включає фізіологічний, анатомічний, психічний, психологічний, соціальний та інші аспекти, і виступає однією з найбільш значущих цінностей, що визначає якість життя окремого індивіда та суспільства в цілому. Відповідно, поняття «здоровий спосіб життя» включає всі дії людини, спрямовані на збереження, зміцнення, відновлення здоров'я.

Негативні тенденції в динаміці показників стану та якості здоров'я населення України, вплив негативних чинників, що підривають основи здорового способу життя, поширення практик, що руйнують здоров'я, актуалізують проблематику формування здорового способу життя в сучасному українському суспільстві та вимагають розробки і втілення системи заходів, спрямованих на досягнення поставленої мети.

До важливих напрямів формування здорового способу життя в сучасному українському суспільстві можна віднести створення нормативно-правової, організаційної та матеріальної бази відповідної політики в галузях охорони здоров'я, фізичної культури та спорту, освіти тощо; організацію моніторингу з вивчення проблем здоров'я та здорового способу життя; комплексний вплив на індивідуальну, групову, суспільну свідомість з метою поширення цінностей, знань, навичок щодо здорового способу життя, в першу чергу, через інститути сім'ї, освіти, ЗМІ, фізичної культури та спорту.

Список використаних джерел:

1. Яременко О.О. Ідеологія і основні принципи теорії формування здорового способу життя / О. О. Яременко, Р. Я. Левін // Український соціум. — 2005. — №4. — С. 61–75.
2. Калина М. Тенденції формування здорового способу життя у країнах Європи / М. Калина // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. — 2009. — №4. — С. 42–46.
3. Формування здорового способу життя: Навч. посіб. для слухачів курсів підвищення кваліфікації державних службовців

- / О. Яременко, О. Вакуленко, Л. Жаліло, Н. Комарова та ін. [Електронний документ]. — К.: Український інститут соціальних досліджень, 2000. — 232 с. — Режим доступу: <http://www.health.gov.ua/health.nsf/b273bfl73900f702c12565fb002ce0c0/8b72d09d bc248a1fc22569fa003dfb8d?OpenDocument>
4. Вакуленко О. В. Здоровий спосіб життя як соціально-педагогічна умова становлення особистості у підлітковому віці: Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.05 / О. В. Вакуленко. — К., 2001. — 20 с.
 5. Лук'янченко М. І. Проблеми формування здорового способу життя: нормативно-правові аспекти / М. І. Лук'янченко // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. — 2011. — №2. — С. 75–77.
 6. Демиденко Э. С. Философское осмысление здоровья человека в техногенном мире / Э. С. Демиденко // Философия здоровья [отв. ред. А. Т. Шаталов]. — М., ИФ РАН, 2001. — С. 175–195.
 7. Кириленко О. Дослідження фізичної активності населення: міжнародний досвід для України / О. Кириленко // Соціальні виміри суспільства. — Випуск 13. — К.: Інститут соціології НАН України, 2010. — С. 401–417.
 8. Марків О. Т. Здоров'я людини як фундаментальна цінність культури / О. Т. Марків // Гілея: Наук. вісник: зб. наук. праць. — К.: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2009. — Вип. 27. — С. 176–182
 9. Семигіна Т. В., Політика формування здорового способу життя молоді: український та європейський досвід / Т. В. Семигіна, І. М. Ляшук // Гілея: Наук. вісник: зб. наук. праць. — К.: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2011. — Вип. 49. — С. С.639–646.
 10. Вакуленко О. В. Взаємозв'язок здорового способу життя та процесу соціалізації особистості [Електронний документ] / О. В. Вакуленко // Український соціум. — 2003. — № 1. — С.123–128. — Режим доступу: <http://www.politik.org.ua/vid/magcontent.php3?m=8&n=50&c=1082>
 11. Марків О. Т. Здоров'я людини як соціальна проблема / О. Т. Марків // Нова парадигма. — Вип. 88. — К., 2009. — С. 71–81.
 12. Лаврова Л. В. Здоровий спосіб життя як предмет філософсько-освітнього аналізу: Автореф. дис.... канд. філософ. наук: 09.00.10 / Л. В. Лаврова. — Одеса, 2011. — 15 с.

13. Успенська В. М. Навчання на засадах розвитку життєвих навичок—ефективний шлях формування здорового способу життя учнів / В. М. Успенська // Педагогічні науки.—2008.— №1.— С. 294–305.
14. Федько О. А. Ціннісна природа здорового способу життя для особистості, нації та держави / О. А. Федько // Стратегічні пріоритети.—2009.— №4.— С. 83–88.
15. Григор'єв В. Здоровий спосіб життя і фізична культура та спорт: філософія трансформаційних зрушень / В. Григор'єв // Теорія і методика фізичного виховання і спорту.—2009.— №3.— С. 87–93.
16. Архангородский З. С. Физическая культура как составляющая часть здорового образа жизни / З. С. Архангородский, Л. Д. Вострокнутов, В. В. Ерёменко, Л. В. Канунова // Слобожанський науково-спортивний вісник.—2010.— № 1.— С. 173–175.
17. Кириленко О. Социологический анализ спортивной активности населения Украины / О. Кириленко // Социология: теория, методы, маркетинг.—2007.— №3.— С. 169–187.
18. Бондар А. С. Сучасні форми організації рекреаційно-оздоровчої роботи з населенням / А. С. Бондар // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту.—2012.— №6.— С. 29–32.

Стаття надійшла до редакції 05.10.2014 р.

Отрешко В. Основные направления формирования здорового образа жизни в Украине

В статье определяются ориентиры государственной политики по вопросам формирования мировоззрения граждан и позитивного общественного мнения относительно здорового образа жизни. Акцентируется внимание на нормативно-правовом обеспечении, которое должно быть подходящей основой политики для формирования здорового образа жизни, а также создание соответствующей материальной базы и организационная поддержка. Важным вопросом является создание условий для организации специального мониторинга и изучения проблем здоровья. Обращается внимание на семью, которая имеет двустороннее влияние на молодого человека, и на образование, средства массовой информации, физическую культуру.

Ключевые слова: образ жизни, здоровья, здоровый образ жизни.

Otreshko V. Main directions of formation healthy lifestyle in Ukraine

The paper defines guidelines of public policy on the formation of citizens' outlook and positive public opinion regarding a healthy lifestyle. Attention is focused on regulatory support, which should be a suitable basis for the policy of formation a healthy lifestyle, as well as the creation of an appropriate material resources and organizational support. An important issue is the creation of conditions for the organization of a special monitoring and study of health problems. Attention is paid to a family which has a bilateral effect on the young man, and on education, media, physical culture.

Keywords: way of life, health, healthy way of life.